

Dorpsstraat 7
2712 AB Zoetermeer

Port betaald
Zoetermeer

't Seghen Waert

Verenigingsblad van het Historisch Genootschap

Oud Soetermeer

15e jaargang, nr 5

november 1996

Historisch Genootschap Oud Soetermeer

Voorzitter: R.Grootveld, Bernhardstraat 3, tel. 3165654
Secretaris: B.F.Tuinstra, Voorweg 144, tel. 3213541
Penningmeester: J.E.Bogaers, Pitrusvaart 39; tel. 3314352
Public Relations: G.J.J.Moers, Potgieterstraat 7, 2712 RL Zoet.;
tel. 3164557

Redactie: C.J.Moerman-v.Voorst, Dublinstraat 253,
2713 HT Zoetermeer; tel. 079-3521488
Ledenadministratie: A.van Noort, Mauritsstraat 8; tel. 3163559
Archief: J.M.C.Huisman-Aaftink, Bernhardstraat 2;
tel. 3163179

Contactpersonen werkgroepen:

- Archeol.werkgroep (A.W.Z.): P.J.M.van Domburg, Hickoryhout 9; tel. 3614737
- Genealogie en Herald.(G.W.Z.):M.Vijverberg-Kalkema, Stekelbaarssloot 35;
tel. 3316552
- Interviewgroep Sprekend E.W. van den Burg, Fred.Hendriklaan 32;
Verleden (I.S.V.): tel. 3164858

Historisch Museum 't Oude Huis: Dorpsstraat 7, 2712 AB; tel. 3164735

- Conservator: Jouetta van der Ploeg; vrijdag niet aanwezig
- Openingstijden museum: woensdag-, zaterdag- en zondagmiddag
van 13 tot 16 uur

't Seghen Waert is een uitgave van het Historisch Genootschap Oud Soetermeer;
het blad verschijnt vijf maal per jaar.

ISSN: 1384-7260

INHOUD

2. Welkom aan nieuwe leden
4. Activiteitenkalender
5. Interview: In gesprek met Puck Klos
11. Uitnodiging voor de ledenvergadering van 29 november a.s.
14. Museumberichten
15. Schuurkerk
18. Genealogie en Heraldiek
19. In vreemde krijgsdienst ?
20. Notulen ledenvergadering 19 maart 1996
21. Begroting 1997
22. Uiterste kopijdatum: za 11 januari 1997

De adverteerders en de hierna volgende sponsors maken met hun financiële steun de uitgave van dit blad mogelijk.

Van As Makelaardij bv, Eerste Stationsstraat 61; tel. 079-316 44 45
Bouwmarkt De Bouwhof, Bleiswijkseweg 1; tel. 079-331 07 00
Cammeraat IJzerwaren, Eerste Stationsstraat 48; tel. 079-316 37 31
Cammeraat Zuivelhandel, Dorpsstraat 119; tel. 079-316 47 96
Carrosseriebedrijf Lamboo bv, Fokkerstraat 9; tel. 079-331 64 00
Firma Donax Electronics, Leiwater 73; tel. 321 32 45
Drankenhandel 'De Gulle Bottelier' Boonekamp, Dorpsstraat 130; tel. 079-316 38 02
Henneken Radio en TV, Den Hoorn 7; tel. 079-316 32 97
Nieboer Gemako Van der Spek Makelaars, Dorpsstraat 50; tel. 079-316 77 71
Van Oosterom Schoen en Mode, Dorpsstraat 107; tel. 079-316 30 29
Roos Kantoorboekhandel, Dorpsstraat 155; tel. 079-316 35 80
Rooskleurig, Dorpsstraat 165; tel. 079-316 60 09
Rové Verlichting, Dorpsstraat 198; tel. 079-316 64 88
Schoenen Van Veen, Dorpsstraat 83; tel. 079-316 31 65
Slagerij Vollebregt, Dorpsstraat 127; tel. 079-316 35 25
Taxibedrijf Van der Slik, Kerkenbos 1-9; tel. 079-351 51 51
Verlaan Verfspecialzaak, Vlamingstraat 5; tel. 079-316 34 76
Van Waay Herenmode, Dorpsstraat 163; tel. 079-316 39 10
Van Waay Wonen, Bossenwaard 9; tel. 079-351 85 98

LEDENBESTAND

Eerst een verzuim goedmaken: in het februarinummer zijn door een onverklaarbare oorzaak vijf nieuwe leden niet vermeld; een van hen maakte ons hierop attent. Ook hen heten wij alsnog van harte welkom. Hun namen en adressen volgen hieronder:

J. Blom, H. de Vriesstraat 46, Vlaardingen
C.W. Eindhoven, Banckertstraat 11, Bleiswijk
H.J. van Haastert, Paasberg 31
C. van Tilburg, Londenstraat 82
Familie Westerman, Wilsveen 34, Leidschendam

Deze rubriek ontbrak in het septembernummer geheel, vanwege vakantie van de ledenadministrateur op het moment dat dit blad in de maak was. Wij heten de volgende nieuwe leden, die zich hebben aangemeld tussen 25 mei en 30 september hartelijk welkom. Voor zover niet anders vermeld, zijn zij woonachtig in Zoetermeer:

J. Bernauer, Griekenlandlaan 128
A.P. van den Bosch, Van Hasseltweg 6, Moerkapelle
A.M. Commissaris, De Lepelaar 1, Moerkapelle
T. van Dijk, Voorweg 158
W.M.G. Donkers, Eerste Stationsstraat 116
Mevrouw M.J. van Doornen, Veurselaan 79, Voorburg
T.A.M. van Es, Duiveland 13
J. Glijnis, Meerpolder 1
C.M. van der Graaf, Karpersloot 15
L. Hagers, Vondelstraat 3
R.W. Hesselink, Voorweg 170
J.M. Hinderiks, Vlieland 4
G.W. van der Kemp, J. Maetsuyckerstraat 206, Den Haag
F.J.A. Kints, Eerste Stationsstraat 114
H.J.M. Lamers, Herikerberg 95

T.M. Lexmond, Frans Halsstraat 34
R. Lobensteyn, Bordewijkhove 10
Mevrouw K. Mets, Gemengdwit 11
Mevrouw P.D. Moor-van Elleswijk, Dunantstraat 111
W.F. Nieuwendijk, Savelsbos 295
F. van Oosterhout, Eerste Stationsstraat 163
Mevrouw H. Post, Bodohout 37
J. van Rijn, Edelsteensingel 156
A. Rodenburg, Dorpsstraat 83, Zevenhuizen
Mevrouw N. Slootweg-B., Albrandswaard 236
A.M.H. Straatman, Frans Halsstraat 33
Mevrouw S.E. Swarte, Ch. Parkerrode 27
J.B.M. van Wijk, Chrysantenweg 8, Bleiswijk
A.T. van Willenswaard, Esmoreitschouw 33
Mevrouw A.J. van Zon, Penninghove 29

Onder aftrek van leden, die overleden of verhuisd zijn, of hebben bedankt (ook dat laatste komt helaas voor), telt onze vereniging per 30 september **1020 leden.**

A. van Noort

SUPPOOSTEN GEVRAAGD !

We willen het aantal museumsuppoosten graag wat uitbreiden. Momenteel doet elke suppoost gemiddeld één maal per vier weken dienst. Om hen wat minder te belasten, willen we dat terugbrengen tot één maal in de vijf à zes weken. Suppoosten doen dienst op Zondag-, Woensdag- of zaterdagmiddag van 13.00 tot 16.00 uur.

Als u hieraan wilt meewerken, kunt u zich opgeven bij:

A. van Noort, Mauritsstraat 8, 2712 CW Z., tel. 079 316 3559;

Mevr. G. Stuyt, Bunzingweide 14, 2727 GM Z., tel. 079 341 71 75;

't Oude Huis, Dorpsstraat 7, 2712 AB Z., tel. 079 316 47 35.

Bedenk, dat zonder de vrijwillige hulp van suppoosten het museum niet kan voortbestaan, want geld voor betaalde krachten is er niet.
Wilt u bij aanmelding meteen opgeven aan welke middag(en) u de voorkeur geeft?

Bij voorbaat dank voor uw bereidwilligheid.

De suppoostencommissie,
Mevrouw G. Stuyt
A. van Noort

0-0-0-0-0-0

ACTIVITEITENKALENDER

(onder voorbehoud)

- di 5 november: Lezing door E.W. van den Burg over :
"Antonie van Leeuwenhoek en verdere familie" ;
De Morgenster, Nassaulaan 1, 20.00 uur .
Zie toelichting
- do 28 november: Najaarsledenvergadering met o.a. Begroting-1997;
Parochiehuis, Dorpsstraat 18b, 20.30 uur.
- vr 3 januari '97: Nieuwjaarsreceptie in Museum 't Oude Huis,
aanvang 19.30 uur, einde 21.00 uur.
Bestuur HGOS en Bestuur Museum recipiëren.

Toelichting 5 november :

Op 5 november zal de heer Van den Burg een genealogische verkenning houden over het geslacht Leeuwenhoek, met als bekendste lid de Delftse uitvinder Antonie van Leeuwenhoek. Samen met een achterneef heeft de heer Van den Burg -aan de hand van vele bronnen- het geslacht van de zestiende eeuw tot heden in kaart gebracht. Het zal echter geen opsomming van data en namen worden ! De bedoeling is om aan te tonen dat een genealogie pas interessant wordt als we de samenhang zien met de maatschappelijke situatie waarin mensen leefden en de

belangrijkste gebeurtenissen die zich rondom hen voordeden. Zoals de stadhuisbrand van 1618 en de buskruitramp van 1654.

Het geslacht Leeuwenhoek leefde gedurende de gehele zeventiende eeuw en een groot gedeelte van de achttiende eeuw in Delft, de stad die dit jaar 750 jaar bestaat. Uitgebreid zal worden stilgestaan bij de persoon Antonie van Leeuwenhoek. Wat deed hij in zijn jonge jaren in Benthuisen ? En wat zijn de raakvlakken met Johannes Vermeer ? Waarom is hij over de hele wereld zo bekend geworden ? Wat had een zekere Cornelis Pieterszoon uit Zoetermeer -van wie wordt geschreven dat hij niet zo'n beste was- in het begin van de zeventiende eeuw op zijn kerfstok, en waarom komt hij zo uitgebreid in de Crimineelboeken van Delft terecht ?

Kortom, het belooft een boeiende en veelzijdige uiteenzetting te worden.

0-0-0-0-0-0

SPREKEND VERLEDEN

In gesprek met Puck Klos

Kort geleden hadden wij een gesprek met de heer Adriaan Klos. Als telg van een oud Zoetermeers geslacht werd hij geboren op 20 mei 1930. Het kwam in het vroegere Zoetermeer vaak voor dat iemand een bijnaam kreeg die ver afweek van de roepnaam. Er waren heel originele bij en de betrokkenen kenden hun bijnaam meestal ook wel. De Interviewgroep maakt er in haar publikaties in het algemeen geen gebruik van, maar in dit geval maken wij, met instemming van de heer Klos een uitzondering, zoals uit de aanhef blijkt. Puck heeft zijn levensverhaal aan ons verteld en daaruit blijkt, dat het niet altijd gemakkelijk is geweest. Het grootste deel van zijn leven was hij kruidenier.

Hoe het begon

"Mijn vader heeft eerst bij bakker Jongerius gewerkt en later bij kruidenier Gerard van Dorp. Daarna is hij gaan werken in Voorschoten bij een kruidenier, waarvan de winkel de naam 'De Kleine Winst' droeg. Om

dichter bij huis te zijn, is hij zomaar voor zichzelf begonnen in Zoetermeer, in het huisje van zijn ouders aan de Zegwaartseweg. De bedstee fungeerde als winkel en dan ging hij zomaar aan mensen vragen of hij boodschappen mocht brengen.

Vermoedelijk op de derde Woensdag van augustus, de dag van de jaarlijkse Paardenmarkt in de Dorpsstraat, loopt Puck hier aan de hand van zijn uit Friesland afkomstige grootmoeder

De eerste jaren ging hij nog op de transportfiets naar Leidschendam, Veur en Voorschoten om bestellingen op te nemen, die hij later ook weer op de transportfiets ging bezorgen."

De Kleine Winst

"In 1925 heeft hij het pand aan de Stationsstraat laten zetten. De plaatselijke huisdokter, die blijkbaar mijn vader wel graag mocht, heeft dat financieel haalbaar gemaakt. Die zag wel dat mijn vader wat in zijn mars had en over een vreselijk groot doorzettingsvermogen beschikte. Het assortiment was klein. Peterolie, klompen en dan de allernodigste verbruiksartikelen. Ze hadden nog niet eens vleeswaren.

Een vergunning was niet nodig. In die tijd kon je zomaar een zaak beginnen. Er is een tijd geweest dat er in Zoetermeer dertien kruideniers waren op zo'n zesduizend inwoners.

De kruidenierswinkel van de heer C. Klos aan de Stationsstraat werd in 1952 heropend door een afgevaardigde van *De Spar* (links). Van links naar rechts: C. Klos, zijn vrouw, Puck Klos, Bep Rijling (haar vader had een Spar-winkel in het Wilsveen) en de heer Kornman van *De Spar*.

De winkel aan de Stationsstraat kreeg ook de naam 'De Kleine Winst'. Mijn vader betrok eerst de artikelen van Muilwijk, die een kruidenierswinkel, maar ook een grossierderij had. Later heeft hij zich

aangesloten bij DE SPAR (Door Eendrachtige Samenwerking Profiteren Allen Regelmatig). Alles werd nog los verkocht. Dan moet je je voorstellen als de winkel schoongemaakt moest worden! Ik bedoel de grote schoonmaak, zoals de huisvrouwen ook de huizen schoonmaakten. Dan ging de hele inventaris naar buiten en dan werden alle vakken grondig schoongemaakt. In het pakhuis ging je dan door met winkelen. Als je het gaat vergelijken met tegenwoordig ging het toen allemaal op z'n Janboerenfluitjes. Ik heb mijn vader wel horen vertellen, dat als hij in een week zestien flessen limonadesiroop verkocht, dat hij een heel goede week had. Als kind moest ik iedere zaterdag een SPAR-krant rondbrengen. Daar stonden dan allerlei aanbiedingen in. Aad van Leeuwe ging wel eens mee, want ik moest op tijd op de gym zijn. De klanten gingen natuurlijk altijd voor."

De klantenkring

Het was vroeger gebruikelijk dat een kruidenier bestellingen aan huis op ging nemen om die kort daarna thuis te bezorgen. Kruideniers in Zoetermeer hadden hun klanten tot in de hele omgeving, zo kwamen ze onder andere in Benthuzen, Pijnacker, Nootdorp en Berkel. "Wij kwamen alleen in Zoetermeer en richting Pijnacker tot aan het café 'Het Baarsje'. De verkoop, waarvan 80 tot 90 % thuisbezorgd moest worden, liep in de loop van de tijd echter terug, want de kosten werden veel te hoog. De concurrentie is altijd groot geweest. De mensen vragen wel eens of er afspraken met andere winkeliers werden gemaakt over het afzetgebied bijvoorbeeld. Dat gebeurde helemaal niet. Soms stonden er vier of vijf kruideniers in één straat boodschappen af te leveren!"

Zelfbediening

In 1960 opende Puck een zelfbedieningszaak aan de Oranjelaan en dat was nieuw voor Zoetermeer. Deze zaak maakte deel uit van een klein winkelcentrum met een wijkfunctie.

"Ik zag dat daar wel zitten, in zo'n winkelcentrum, want aan de Stationsstraat zat je natuurlijk in een uithoekje."

Terugkijkend is de heer Klos zeer tevreden over de jaren dat hij de zelfbedieningszaak aan de Oranjelaan leidde. Sommigen waren niet zo optimistisch over het welslagen:

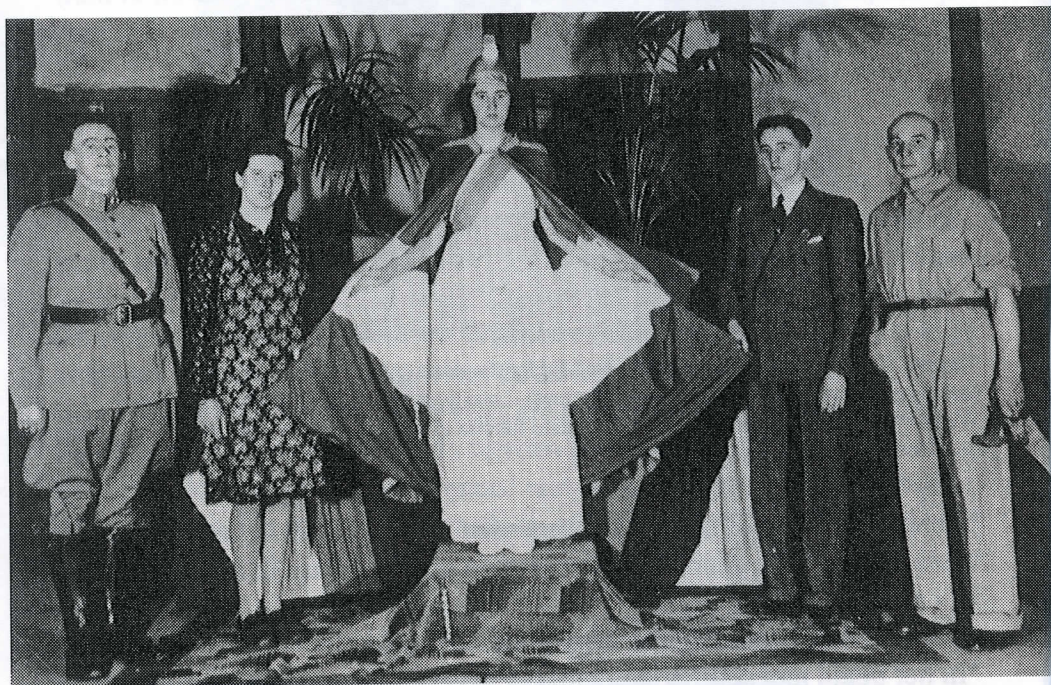
Vader C.Klos had vele bestuursfuncties: Middenstandsvereniging, buurtvereniging E.B.O.S. (belangenbehartiging bewoners Stationsstraat), Loterijvereniging B.N.W. (Begeerte Naar Weelde) en de Oranjevereniging. In de laatste functie is hij hier actief bezig (rechts), bijgestaan door de heer E. van Leeuwe(links).

"Achteraf hoorde je wel eens dat mensen zeiden: "Puck Klos", want zo werd ik natuurlijk genoemd en voor mijn gevoel heette ik ook zo: "dat redt hij natuurlijk nooit!"

Over de hoogte van de huur zegt Puck het volgende:

"In het begin moest ik 79 gulden in de week betalen. Dat was toen een kapitaal. Toen ik in 1972 stopte, was het 325 gulden en mijn opvolger moest binnen twee jaar 500 gulden betalen. En toen hij stopte, die man, omstreeks 1986 was het 1000 gulden in de week. Het is altijd mijn bedoeling geweest om in die winkel te blijven, want ik hield van dat vak. Dat vak, dat was het!"

Door factoren van buitenaf en de teruglopende gezondheidstoestand deden Puck besluiten om ermee op te houden. Hij was nog betrekkelijk jong en moest proberen elders werk te vinden. Heel veel heeft hij gesolliciteerd en ook wel werk gevonden, maar nooit meer zoals in de tijd dat hij bij zijn vader werkte en de tijd aan de Oranjelaan. Nu heeft hij de leeftijd bereikt, dat werken niet meer hoeft en geniet hij van zijn vrije tijd. Dit zijn maar enkele fragmenten uit het interview. Zo heeft hij gesproken over zijn Friese moeder en grootouders, over de buurtvereniging E.B.O.S. (Eensgezindheid Blijft Ons Streven), de vele bestuursfuncties die zijn vader bekleedde en nog veel meer. Om daar allemaal nu op in te gaan zou veel te ver voeren. Iets daarover vindt u bij de foto's terug.

In de oorlog groeide er in het algemeen een grote mate van eensgezindheid. Een aantal bewoners van de Stationsstraat vond, dat dit na de oorlog moest worden voortgezet. Zo ontstond de buurtvereniging E.B.O.S. (Eensgezindheid Blijft Ons Streven). Een van de activiteiten was het opvoeren van toneelstukken. Van links naar rechts: Bram de Nies, Corrie Heemskerk-de Bruin, Gré van der Vooren-van Leeuwe, Aad van Leeuwe en Gerard van Leeuwen.

R Moers-De Vree en G.J. Moers

OPROEP

De jaren na de bevrijding zijn de geschiedenis ingegaan als een periode van wederopbouw en emigratie. Veel landgenoten verkozen een nieuw leven met een onbekende toekomst in een vreemd land boven verblijf in Nederland. Onder deze emigranten naar de 'Nieuwe Wereld' bevonden zich ook enkele dorpsgenoten. Altijd nieuwsgierig naar onbekende verhalen van (gewezen) Zoetermeeders willen de leden van de Interviewgroep in contact komen met enkele van deze emigranten. Aangezien een bezoek aan landen als Canada en Australië het budget van de Interviewgroep ver te boven gaat, zullen wij deze mensen in Zoetermeer moeten treffen. Hierbij hebben wij echter uw hulp nodig!

Kunt u ons in contact brengen met oud-Zoetermeeders die -bijvoorbeeld voor familiebezoek- Nederland aandoen? Wij zouden graag een klein deel van hun kostbare tijd in beslag willen nemen om hun beweegredenen en ervaringen met betrekking tot hun emigratie voor het nageslacht te bewaren.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met:

dhr E.W. van den Burg, Frederik Hendriklaan 32, telefoon 079-316 48 58.

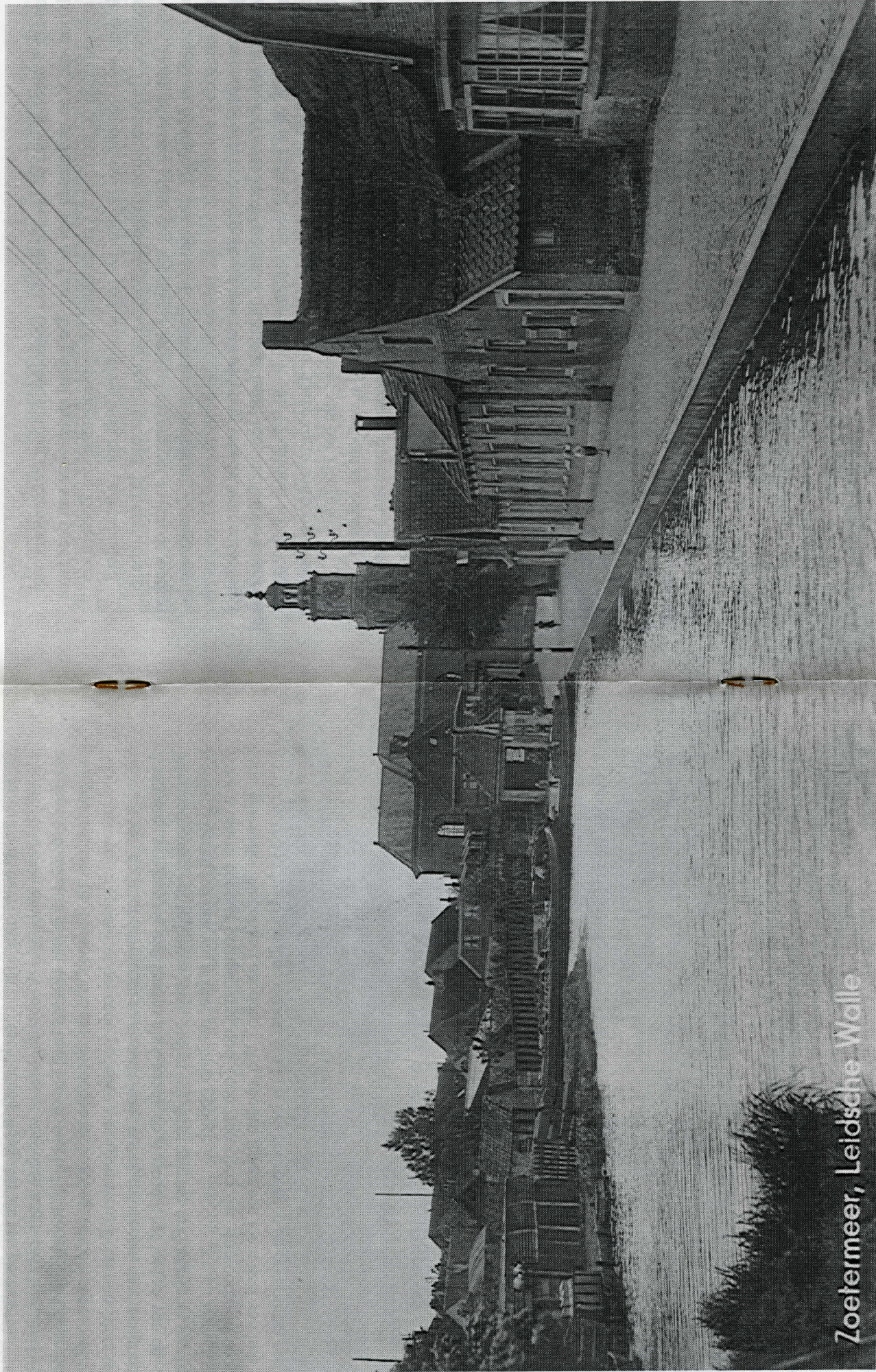
0-0-0-0-0-0

ALGEMENE NAJAARSLEDENVERGADERING

De najaarsledenvergadering zal worden gehouden op donderdag 29 november 1996 in het Parochiehuis, Dorpsstraat 18b Zoetermeer. Aanvang **20.30 uur**. Het bestuur nodigt u van harte uit hierbij aanwezig te zijn.

De agenda voor deze vergadering luidt:

1. Opening.
2. Verslag ledenvergadering 19 maart 1996 (zie blz. 20).
3. Mededelingen van het bestuur.
4. Invoering gezinslidmaatschap.
Het bestuur wil diegenen, die op hetzelfde adres wonen, als volledige leden de mogelijkheid geven tegen een gereduceerd tarief lid te worden. Gezinsleden krijgen dezelfde rechten als gewone leden, maar ontvangen geen verenigingsblad.
5. Benoeming bestuurslid activiteiten en public relations;
kandidaten voor deze functie kunnen zich bij het bestuur melden.
6. Begroting-1997 (zie blz. 23).
7. Rondvraag.
8. Sluiting.

Zoetermeer, Leidsche Walle

MUSEUMBERICHTEN

Zondag 6 oktober was de laatste dag van de tentoonstelling *Hekkenwerk* van Marjon van Kan en Jolanda van de Laar. De geheel eigen visie van deze twee kunstenaressen op het thema van de Open Monumentendag van Zoetermeer 'Hekken' was boeiend om te zien. De tentoonstelling trok bijna achthonderd bezoekers. De beide kunstenaressen waren zeer tevreden met de beschikbare ruimte. Deze expositie krijgt een vervolg. Van eind oktober af zullen de werken van Jolanda en Marjon te zien zijn in de Penitentiaire Inrichting Zoetermeer.

Op dit moment wordt er hard gewerkt aan de inrichting van de tentoonstelling *Oude Beroepen Herleven*. Wanneer u dit stukje leest, loopt ook deze expositie al weer ten einde, of is zelfs al weer gesloten. Duur: van 12 oktober tot en met 27 oktober, dagelijks geopend van 13.00-16.00 uur. Deze korte tentoonstelling laat zien wat de werkzaamheden van twee werkgroepen van het Historisch Genootschap Oud Soetermeer zijn, namelijk de bij u wellicht al bekende werkgroepen Genealogie en Heraldiek en Interviewgroep Sprekend Verleden. Op deze tentoonstelling is het ambacht van de rietdekker en het bereiden van boter en kaas van de melkveehouder uitgebeeld. Speciale dank bij deze tentoonstelling gaat uit naar de familie W. Dijkshoorn en de firma B.A. de Bruin & Zn (rietdekkers).

Van zaterdag 9 november af is het museum behekt! Heksen en hekserij is het onderwerp van de tentoonstelling *Heksenhaat & Toverkolder*, die van 9 november tot 20 april is gepland.

De tentoonstellingsruimte, maar ook de tuin van 't Oude Huis zullen worden gebruikt. De tentoonstelling gaat over heksen en heksenattributen in de geschiedenis, maar ook in sprookjes en verhalen. Door samenwerking met vele andere instellingen in Zoetermeer is deze tentoonstelling er één die niet op zichzelf staat. Kunstcentrum Meerzicht heeft een tentoonstelling over een griezelig thema: *Spoken*. Ook aan *Heksenhaat & Toverkolder* wordt door een groot team keihard gewerkt en ... het belooft ook heel wat te worden!!

De medewerkers van Museum 't Oude Huis.

0-0-0-0-0-0

EEN SCHUURKERK AAN DE VOORWEG

De archeologische werkgroep graaft op de Zoetermeerse "Kerkwerf"

Sinds het begin van de 80-jarige oorlog was het rooms-katholieke geloof in ons land verboden. Pas in de 17e eeuw werd het katholieken oogluikend toegestaan om kerkdiensten te houden. Ze mochten echter nog lange tijd geen kerken bouwen; de diensten moesten plaatsvinden in onopvallende gebouwen. In steden ontstonden hierdoor zogenaamde schuulkerken: gebouwen die achter een gewone gevel een volledig kerkinterieur verbergen. Goede voorbeelden hiervan zijn de schuulkerk genaamd "Ons Lieve Heer op Solder" in Amsterdam en de oud-katholieke kerk aan de Juffrouw Idastraat in Den Haag. Op het platteland was het niet mogelijk om een kerk achter een gevel te verstoppen. Hier werd de dienst vaak gehouden in een tot kerk verbouwde boerenschuur. In dit geval spreekt men van een schuurkerk. Net als de schuulkerk zag de schuurkerk er van binnen precies zo uit als men van een kerk verwacht, compleet met preekstoel, kerkbanken en een orgel.

Ook in Zoetermeer heeft een schuurkerk gestaan. In 1682 werd Zoetermeer samen met Wilsveen een zelfstandige parochie. De eerste pastoor van de Zoetermeerse parochie na de reformatie was Amandus van Nispen. Een ruimte om de diensten in te houden was er de eerste tijd nog niet. Zo nu en dan werd er in het huis van Jacob Lievens Crooneveen, een boer aan de Voorweg, een dienst gehouden. Omstreeks 1685 liet Crooneveen het achterhuis verbouwen en vergroten tot "kerckhuysinge". Het uiterlijk van dit kerkgebouw moest aan strenge regels voldoen: het moest laag zijn, met riet gedekt en het mocht alleen kleine schuurraampjes hebben.

Crooneveen overleed kinderloos in 1698 en liet zijn eigendommen na aan Melt Lenertsz van der Meer, ten behoeve van de parochie. Deze besloegen onder andere een huis, erf, vier schuren, "schipschuur" en een groot achterhuis, boomgaard, plantage en houtakker aan de Voorwegwetering en een huis, erf, schuur, plantage en gebroken (= vergraven) land staande ten oosten van het vorige. Het geheel moet een redelijk grote omvang gehad hebben; de belastingopbrengst van het gebouw was vergelijkbaar met die van de hoeve Meerzicht. In 1749 werd de pastorie gesloopt en een jaar later werd de kerk opgeknapt. Waarschijnlijk kon de pastoor na deze tijd gebruik maken van het voorhuis. In 1768 werd de kerk uitgebreid met een "loods" en werd er een luidklokje aangeschaft. Later werd de kerk met rode pannen gedekt.

In de 19e eeuw was het politieke tij zodanig gekeerd dat de Katholieken een kerk in de Dorpsstraat konden bouwen, de voorganger van de huidige Nicolaaskerk. In 1817 kwam de nieuwe kerk gereed en werd de schuurkerk gesloten. Dit gebeurde overigens niet zonder protest van de katholieken uit Wilsveen; deze hebben zelfs een tijdje het kerkgebouw aan de Voorweg bezet gehouden. Uiteindelijk werd in 1819 de schuurkerk volledig gesloopt. Hierbij mochten de slopers alle bakstenen en funderingsbalken verwijderen; de funderingspalen mocht men in de grond laten zitten. Naast bouwmaterialen werd ook een groot aantal fruitbomen verwijderd, waaronder appel-, peren-, moerbei-, pruimen- en perzikbomen. Hoewel het perceel hierna meer dan een eeuw weiland was en er van de vroegere schuurkerk geen spoor meer te bekennen was, werd het nog lange tijd aangeduid als "de Kerkwerf".

In het begin van 1996 kreeg de Archeologische Werkgroep bericht dat de Amerikaweg daar waar deze de Voorweg kruist verlegd zou worden om aan te sluiten op de nieuwe provinciale weg naar Leidschendam. Hiervoor moest een huis worden afgebroken en de bewoners waren zo vriendelijk om toestemming te geven om al vóór de sloop met een eventuele opgraving te beginnen. Een kort cartografisch onderzoek toonde aan dat het te slopen huis in de jaren '60 was gebouwd, precies op de plaats van de oude schuurkerk. De AWZ maakte dan ook graag gebruik van het aanbod en is sinds 2 april vrijwel ieder weekend aan de Voorweg te vinden. Het archeologisch onderzoek concentreert zich op het westelijke complex met het kerkgebouw. Het oostelijke deel van het terrein wordt namelijk niet door grondwerk bedreigd: het valt buiten het tracé van de provinciale weg. Ondertussen is door de leden van de werkgroep al meer dan 200 kubieke meter grond verzet en is het opgravingsterrein omgevormd tot een maanlandschap van opgravingsputten en bergen opgeworpen grond. Er zijn van vier bouwwerken die uit de tijd van de schuurkerk of van vlak daarvóór stammen fundamenteën teruggevonden. In overeenstemming met de in het archief teruggevonden sloopovereenkomst is het fundament van het kerkhuis zelf vrijwel geheel verdwenen; alleen de funderingspalen geven nog aan waar de kerk eens gestaan heeft. De andere fundamenteën, die soms minder rigoureuze zijn gesloopt, zijn waarschijnlijk van bijgebouwtjes of schuren en van het voorhuis.

Behalve fundamenteën komen er ook andere grondsporen tevoorschijn. Aan de westkant van het terrein zijn de resten teruggevonden van de beschoeiing van de wijk, een zijslot van de Voorwegwetering die als insteekhaven voor schepen gebruikt kon worden. Dat deze wijk tevens als vuilnisvat werd gebruikt, daarvan getuigen de grote aantallen scherven die erin zijn gevonden. De voorwerpen die hieruit gereconstrueerd kunnen

worden, voornamelijk 'potten en pannen', geven een beeld van de materiële cultuur ten tijde van de schuurkerk. Een brede goot liep van het kerkgebouw naar de wijk; deze vormde de afvoer van het privaat. Ten westen van het kerkgebouw stond een waterput. Deze had een opbouw van steen die waarschijnlijk met een koepel was afgesloten. Het onderste gedeelte bestond uit drie op elkaar gestapelde eikehouten tonnen. De put was meer dan drie meter diep; het uit grotere diepte opwellende water was helderder dan het oppervlaktewater en beter geschikt voor consumptie. Ten oosten van het gebouw lag een uitzonderlijk grote beerput met een diameter van bijna twee en een diepte van meer dan drie meter. Helaas kwamen hieruit maar weinig vondsten om tot een nauwkeurige datering te komen. Het is onwaarschijnlijk dat de beerput en de goot tegelijkertijd in gebruik waren.

De open dag op 15 september j.l. was een groot succes. Meer dan tweehonderd mensen kwamen af op de resten van de schuurkerk.

Door de medewerking van de provincie heeft de AWZ nog tot 3 november de tijd om het terrein te onderzoeken. Hierbij zullen hopelijk de ligging van het voorhuis en de "loods" duidelijk worden. Bovendien zal nog onderzocht moeten worden of zich onder de aangetroffen resten nog sporen van voorgangers van het gebouw bevinden. In november komen de graafmachines om de top laag - inclusief alle resten van de schuurkerk - af te graven en te vervangen door een zandlichaam waarop de weg komt te liggen. De AWZ zal zich dan, naast andere activiteiten, bezighouden met de uitwerking van de opgravingsresultaten, een karwei dat meestal drie tot vijf keer zoveel tijd vergt als het graven zelf. Het is de bedoeling dat er als het onderzoek is afgerond een boekje zal verschijnen over dit stukje Zoetermeerse (kerk-) geschiedenis.

Bouke Tuinstra

AWZ

Met dank aan Ronald Grootveld voor het historisch onderzoek

0-0-0-0-0-0

GENEALOGIE EN HERALDIEK

Inloopavond: 4 november en 2 december

Vergaderavond: 25 november

Leesavond: 18 november en 16 december

Werk/studieavond: 11 november en 9 december

Voor 1997 is het programma:

Inloopavonden: Elke eerste maandag van de maand

Vergaderavonden: 13 januari, 14 april, 9 juni, 8 september en 10 november

Leesavonden: Elke derde maandag van de maand.

Alle bijeenkomsten zijn op maandagavond in 't Oude Huis, Dorpsstraat 7; ze beginnen om 20.00 uur. In de maanden juli en augustus en op Tweede Paasdag en Tweede Pinksterdag zijn er geen bijeenkomsten.

Nadere inlichtingen: Marjolijne Vijverberg-Kalkema, Stekelbaarssloot 35, 2724 AR Zoetermeer; tel. 079-331 65 52.

IN VREEMDE KRIJGSDIENST ?

A.J. Leepel

We gaan dit keer een bezoekje brengen aan de familie Kerkvliet, die woonde in de jaren 1877 tot 1886 op de Zegwaartseweg 147 te Zegwaart. Dit gezin bestond uit:

Vader: Nicolaas, geboren op 11 februari 1853 te Nieuwkoop (ZH)

Moeder: Maria Magdalene Janssen, geboren op 24 september 1859 te Nootdorp

kinderen uit dit huwelijk:

1. Elisabeth Maria, geboren 4 maart 1882 te Zegwaart
2. Petronella Adriana, geboren 7 december 1883 te Zegwaart
3. Joanna Cornelia, geboren 20 december 1884 te Zegwaart
4. Arnoldus Adrianus Pius, geboren 14 januari 1886 te Zegwaart

Beroep van vader Kerkvliet: Zouaaf en Landbouwer !

Zouaaf ? Misschien denkt u nu, nooit van gehoord !

Toevallig kwamen wij in het augustusnummer j.l. van *Gens Nostra*, het Verenigingsorgaan van de Nederlandse Genealogische Vereniging, een groot artikel tegen, genaamd: **Pauselijke Zouaven uit Deventer (1860-1870)**, met als schrijver de heer Hans Ellenbroek. Hij vertelt in dit artikel wat de zouaven betekenen om in dienst te zijn van de Paus. Het zijn in ieder geval krijgslieden. Het zou te ver voeren in dit bestek om het gehele artikel voor u over te nemen, maar enkele punten willen wij wel aanstippen.

- In de periode 1860-1870 trokken duizenden katholieke jonge mannen uit heel Europa, en ook daarbuiten, naar de Paus om als vrijwilliger in dienst te treden van het Regiment der Pauselijke zouaven.
- Tijdens de genoemde tien jaren telde het Regiment wel elfduizend manschappen, waarbij Nederland drieduizend zouaven leverde, op de voet gevolgd door Frankrijk.
- De Commandant van dit vrijwilligersleger vond het op zekere dag geschikter voor zijn corps door het min of meer overnemen van het uniform van een infanteriecorps van het Franse leger in Noord-Afrika, gevormd uit de inlandse stam van de Zouavi ! (vervolg blz.20)

Vanzelfsprekend vraagt u zich nu af of er soms nog meer Nederlandse vrijwilligers uit Zoetermeer of Zegwaart naar Rome zijn gegaan om daar dienst te nemen als vrijwilliger voor het Pauselijke vrijwilligersleger. Tot op heden is dit ons niet bekend. Mocht iemand hier meer over kunnen vertellen, dan houden wij ons aanbevolen.

0-0-0-0-0-0

VERSLAG van de ledenvergadering, gehouden op 19 maart 1996 in De Morgenster aan de Nassaulaan 11. Aanwezig 150 leden en niet-leden.

1. Opening

De voorzitter opent de vergadering om 20.05 uur en heet de aanwezigen hartelijk welkom. De voorzitter constateert een overweldigende opkomst voor een ledenvergadering van de vereniging.

2. Mededelingen van het bestuur

Het bestuur heeft op 18 januari jl. de heer E.v.d.Meulen en mevrouw J.Huisman-Aaftink benoemd voor hun tweede termijn in het stichtingsbestuur van het museum. De heer P.van Domburg is door het bestuur benoemd voor een eerste termijn en vertegenwoordigt de vereniging in het museumbestuur.

De vereniging vaardigde ons medelid de heer H.Klos af om zitting te nemen in de selectiecommissie voor de naamgeving van de Oostwijk.

De voorzitter deelt mee dat de genealogische werkgroep geen genealogieën of heraldische wapens verkoopt. Kopieën van onderzoek van de werkgroep zijn op o.a. de inloopavonden verkrijgbaar en kosten f 0,10 voor leden van de vereniging en f 0,50 voor niet-leden.

3. Verslag ledenvergadering 30 november 1995

Het verslag wordt zonder op- of aanmerkingen door de leden vastgesteld en goedgekeurd.

4. Jaarverslag 1995

Het jaarverslag wordt met dank aan secretaris en werkgroepen zonder op- of aanmerkingen door de leden vastgesteld en goedgekeurd.

5a. Resultatenrekening en balans 1995

Dankzij de vele donaties van de leden en lager uitgevallen vaste kosten waaronder de huur van 't Oude Huis heeft de penningmeester het jaar 1995 af kunnen sluiten met een positief resultaat. Hij stelt de leden voor het batig saldo aan te wenden voor de aanschaf van een kopieerapparaat en verbeteringen aan het interieur van 't Oude Huis. De ledenvergadering gaat met dit voorstel akkoord. Hierna gaat de voorzitter over tot het volgende deel van dit agendapunt; het verslag van de kascommissie.

5b. Verslag kascommissie

De heren J.Rijnsburger en de heer E.W. van den Burg hebben de financiële bescheiden van het genootschap gecontroleerd en in orde bevonden. De kascommissie stelt daarom voor de volledige jaarstukken goed te keuren en het bestuur i.c. de penningmeester te dechargeren. Aldus wordt besloten.

6. Benoeming kascommissie 1996

De voorzitter bedankt de huidige kascommissie voor het controleren van de financiën van de vereniging. De heer J.Rijnsburger treedt na twee jaar af. De heer E.W. van den Burg blijft nog één jaar aan. De heer A.C.J. Vermeulen wordt benoemd voor een periode van twee jaar. Reservelid is de heer A.A.Collenteur.

7. Bestuursverkiezing

Volgens rooster treden vijf bestuursleden af. Dit zijn in eerste termijn de heren A.A.Collenteur en E.van der Meulen. In tweede termijn de heren P.van Domburg, H.Windmeijer en L.van Zwet. De heren Collenteur en Van der Meulen maken geen gebruik van een tweede bestuurstermijn, waardoor een vacature ontstaat aangaande publiciteit van de vereniging en de vertegenwoordiging in het bestuur door het museum. De vacature die door het vertrek van de secretaris ontstaat, wordt opgevuld door de voordracht van de heer B.F.Tuinstra. De A.W.Z. draagt mevrouw P. Vijverberg voor. Verder stelt het bestuur de ledenvergadering voor de AWZ-zetel van de heer Van Zwet niet op te vullen.

Met het museumbestuur is overeengekomen dat de zetel van de vertegenwoordiger van het museum in het bestuur van het genootschap niet zal worden opgevuld. In plaats daarvan zal er een bestuurslid van Oud Soetermeer in het stichtingsbestuur plaats nemen. Daarom stelt het bestuur voor een nieuwe functionaris te belasten met museumzaken. De heer Van Domburg is door het bestuur bereid gevonden deze taak op zich te nemen. Omdat de heer Van Domburg niet terstond

herkiesbaar is, houdt dit in dat de ledenvergadering om toestemming wordt gevraagd om verlenging van één jaar van zijn tweede bestuurstermijn.

Er hebben zich geen tegenkandidaten aangemeld bij het bestuur.

Onder een luid applaus geven de leden hun goedkeuring aan dit pakket aan voorstellen van het bestuur. Van de scheidende bestuursleden is inmiddels afscheid genomen.

8. Rondvraag

Van de rondvraag is geen gebruik gemaakt.

9. Sluiting

De voorzitter sluit de vergadering om 20.20 uur. Na de pauze vertoont de heer Van Wieringen dia's van de Voorweg waarvoor een grote belangstelling blijkt te zijn.

Henk Windmeijer.

KOPIJ voor het februari-nummer s.v.p. uiterlijk **zaterdag 11 januari 1997** inleveren : Dublinstraat 253, 2713 HT Zoetermeer.

BEGROTING VOOR HET JAAR 1997

BATEN	begrot'97	begrot'96	progn.'96
contributie	26.250	26.250	25.000
donatie algemeen	3.000	3.000	3.100
donatie A.W.Z.	1.750	1.750	2.000
donatie G.W.Z.	1.000	800	1.000
donatie I.S.V.	400	350	430
advertenties/sponsors	2.300	2.100	2.250
deelnemersbijdragen	2.500	2.225	2.500
onderhoud tuin	1.500	1.500	1.500
rente	1.100	1.100	1.100
suppletie gemeente	<u>21.040</u>	<u>21.040</u>	<u>20.726</u>
TOTAAL BATEN	60.840	60.115	59.606
LASTEN			
<i>Huisvesting:</i>			
--huur	23.500	20.075	23.000
--gas, licht, water	3.700	4.350	3.500
--onderhoud tuin	1.500	1.500	1.500
--schoonmaak	1.000	-----	1.000
--zakelijke lasten	450	575	430
--onderhoud	<u>740</u>	<u>3.165</u>	<u>1.000</u>
inrichting			
totaal huisvesting	30.890	29.665	30.430
<i>Organisatiekosten:</i>			
--burokosten	3.000	3.500	2.800
--P.R./representatie	1.500	1.500	1.300
--'t Seghen Waert	9.500	9.500	9.000
--lidmaatschappen	150	150	150
--afschr.kantoormach.	<u>1.500</u>	<u>1.000</u>	<u>1.500</u>
totaal organisatie	15.650	15.650	14.750
<i>Uitvoeringskosten:</i>			
--A.W.Z.	3.800	3.800	3.800
--G.W.Z.	2.000	2.000	2.000
--I.S.V.	200	200	200
--collectie	1.300	1.300	1.100
--activiteiten	4.000	4.000	3.700
--onderhoud machines	1.500	2.000	1.500
--medewerkers	<u>1.500</u>	<u>1.500</u>	<u>1.500</u>
totaal uitvoering	<u>14.300</u>	<u>14.800</u>	<u>13.800</u>
TOTAAL LASTEN	60.840	60.115	58.980

*Op oude historische grond,
Waar "'t Huys te Palenstein" stond,
Staat nu - en u voelt er zich thuis -
Het "Soetermeersche Koffiehuys"
Dorpsstraat 108; tel. 079-316 90 64*

da RODENBURG

Dorpsstraat 86a, Zoetermeer; tel. 079-316 31 16

UW ADRES VOOR ADVIES EN SERVICE

Een uitgebreide homeopathie afdeling, met vitaminen en gezondheidspreparaten
Tevens is er een uitgebreide parfumerie afdeling

K O O T

OUD PAPIER

LOMPEN EN METALEN

AFZETCONTAINERS

BESCHIKBAAR

Vlamingstraat 30, 2713 RS Zoetermeer; tel. 079-316 41 96

Het avontuur begint bij Dump van Herwijnen

Voor alles wat met avontuur te maken heeft
moet je bij Van Herwijnen zijn.
Dus kom naar de Dorpsstraat 66
voor een complete uitrusting!
Zowel voor jouw actieve hobby
of jouw actieve vakantie!

Een compleet assortiment

Aantrekkelijk geprijsd

**Ook voor campingsport,
messen, overlevingssets...**

tenten
dartsport
klimsport
schietsport
vrijtijdskleding
kampeerartikelen
camping-gaz dealer
berg/wandelschoenen

dump
van Herwijnen
SINDS 1891

Dorpsstraat 66 Zoetermeer Telefoon 079 - 163551